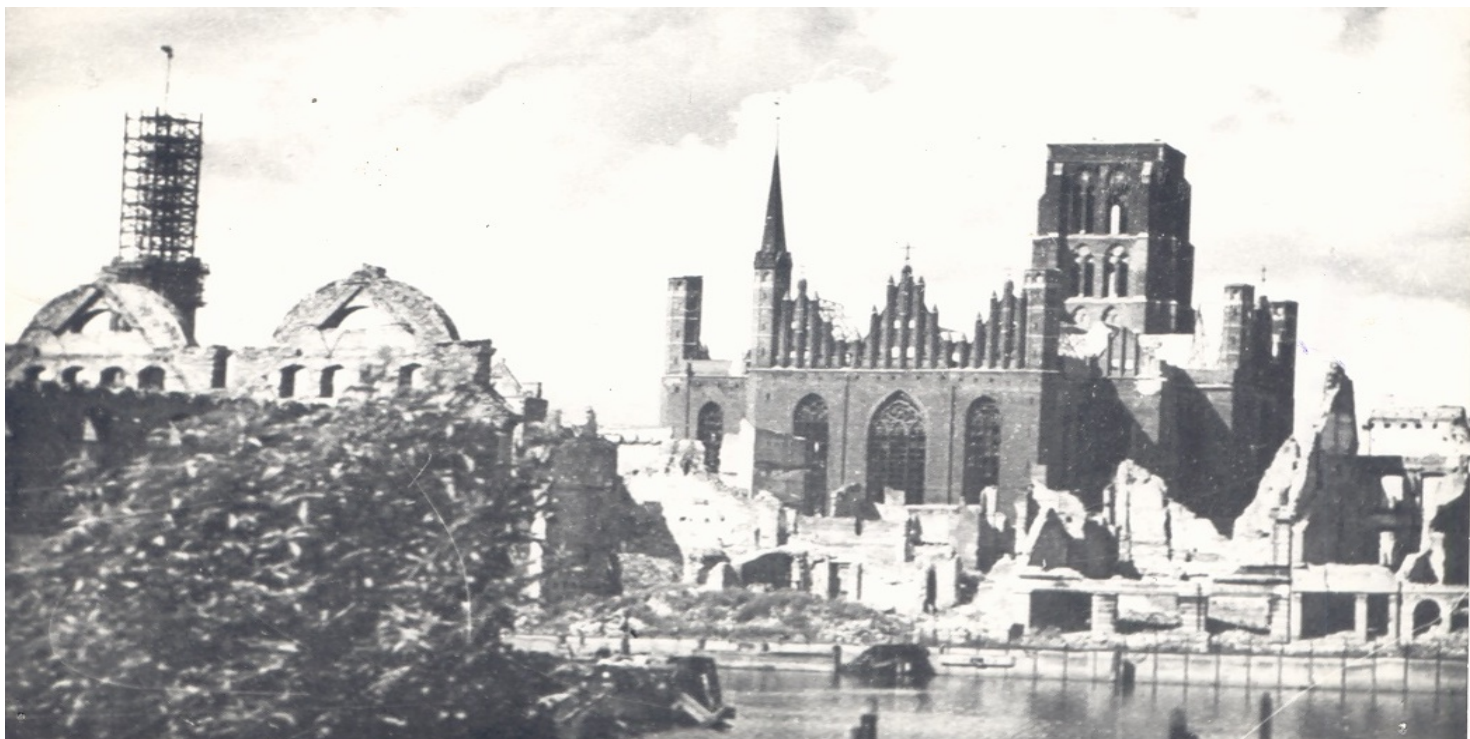

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/65694,Gdanski-namiestnik-Stalina-Siemion-Piotrowicz-Mikulski.html>

Gdańsk po zakończeniu działań wojennych

ARTYKUŁ

Gdański namiestnik Stalina. Siemion Piotrowicz Mikulski

OKRES HISTORYCZNY

(1945-1948) Pierwsze lata Polski Ludowej

Autor: DANIEL CZERWIŃSKI 17.04.2020

W powojennych realiach komendant wojenny miał władzę niemal absolutną. Kim był Siemion Mikulski, pierwszy sowiecki namiestnik Gdańska?

Komendantury wojenne

Działające na ziemiach polskich po wkroczeniu Sowieców komendantury wojenne, nie były pomysłem nowym. Formalnie działały one na podstawie zapisów IV Konwencji Haskiej z 1907 r. Szczegóły ich funkcjonowania na ziemiach polskich regulowały jednak dodatkowo umowy zawierane przez PKWN z rządem sowieckim, a przede wszystkim uchwały Państwowego Komitetu Obrony ZSRS (*Gosudarstwiennyj Komitet Oborony* – GKO).

W rzeczywistości na terenie Pomorza Gdańskiego, gdzie walki trwały do samego końca wojny, komendanci mieli niemal nieograniczoną władzę.

Organ ten 20 lutego 1945 r. podjął uchwałę nr 7558, która regulowała w zasadzie status zachodniej granicy Polski. W tekście ustalono, że do czasu zakończenia wojny, w celu uniknięcia „nieporozumień” pomiędzy władzami wojskowymi i cywilnymi, pas o szerokości 60 do 100 km od linii frontu zarządzany miał być przez komendantury. W rzeczywistości na terenie Pomorza Gdańskiego, gdzie walki trwały do samego końca wojny, komendanci mieli niemal nieograniczoną władzę. Jak pokazują zresztą liczne skargi tworzącej się polskiej administracji, również po kapitulacji III Rzeszy, Sowieci niespecjalnie przejmowali się regulacjami GKO.

Gorod Danzig

Komendantury tworzone zawsze w węzłowych punktach danego regionu. Nie chodziło tylko o największe miasta, ale też o dworce kolejowe czy punkty przesyłowe. Sowieci doskonale zdawali sobie bowiem sprawę z potrzeby ochrony transportów mienia trofeijnego.

Siemion Piotrowicz Mikulski

(1896-1964)

Na Pomorzu Gdańskim najważniejszą placówkę ulokowano w Gdańsku, a właściwie „Danzigu”, bo Sowieci jeszcze latem 1945 r. używali niemieckiej nazwy. Całe miasto zostało podzielone na strefy, gdzie ulokowane zostały mniejsze przedstawicielstwa sowieckie. Głównym punktem dla miasta, a w praktyce całego nowoutworzonego województwa gdańskiego, stała się jednak ulokowana w budynku obecnej Rady Miasta komendantura okręgowa.

Sowiecki namiestnik

Pierwszym szefem gdańskiej komendantury był gen. Siemion Piotrowicz Mikulski. Był to doświadczony oficer. Urodził się 15 września 1896 r. we wsi Kiwaczyna na terenie dzisiejszej Białorusi. Od 1915 r. służył w armii carskiej. W 1916 r. ukończył moskiewską szkołę chorążych. W czasie I wojny światowej dowodził kompanią piechoty w stopniu podporucznika. Od 1918 r. służył w Armii Czerwonej. Stopniowo uzupełniał swoje wojskowe wykształcenie. W 1929 r. ukończył Akademię Wojenną im. Frunzego. Zaczynał jako komendant małych, lokalnych komendantur kolejowych w środkowej Rosji. Następnie zajmował stanowiska związane z pracą polityczną w jednostkach Leningradzkiego Okręgu Wojskowego. Po ukończeniu akademii im. Frunzego w 1933 r. trafił do sztabu okręgu. W 1936 r. został dowódcą 162. Pułku Strzeleckiego, a w 1939 r. szefem sztabu 142. Dywizji Strzeleckiej. Po wojnie z Finlandią został jej dowódcą.

Atak Niemiec na Związek Sowiecki dał Mikulskiemu szansę dalszej kariery. Był m.in. w sztabie 2. Armii Uderzeniowej, dowodził też poszczególnymi korpusami. Za walki na froncie z Finlandią został uhonorowany orderem Kutuzowa (jednym z wielu odznaczeń w jego karierze).

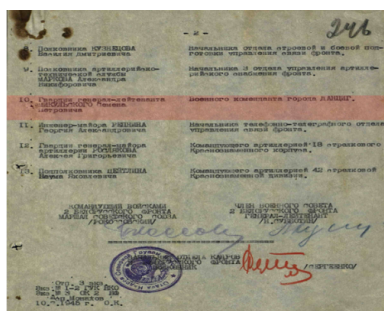
Gdańska komendantura działała przynajmniej do połowy 1946 r. Nie wymagały tego względy bezpieczeństwa, bo na Pomorzu praktycznie nie było podziemia niepodległościowego, ale kwestie czysto ekonomiczne. Dopóki było co wywozić, dopóty komendantura musiała nadzorować ten

proces.

Północno-zachodni odcinek frontu stanowił przez cały czas miejsce walki Mikulskiego. Dowodzony przez niego 123, a następnie 99. Korpus Strzelecki znajdował się w składzie Frontu Leningradzkiego, następnie 3. Frontu Nadbałtyckiego. W grudniu 1944 r. korpus Mikulskiego został przeformowany w 40. Gwardyjski Korpus, który wszedł w skład Frontu Karelskiego. Wiosną 1945 r. w składzie 19. Armii (2. Front Białoruski) brał udział w operacji pomorskiej. Dowodzona przez niego jednostka dotarła w okolice Gdyni. Tam chwilowo jego kariera bojowa się zatrzymała. Został on bowiem wyznaczony na stanowisko komendanta wojennego miasta Gdańska.

Horoszo organizował

Jako faktycznemu „namiestnikowi” okręgu gdańskiego, udało mu się sprawnie zorganizować sowiecką administrację. We wniosku odznaczeniowym do orderu Czerwonego Sztandaru z 9 lipca 1945 r. przełożony Mikulskiego – Naczelnik Oddziału Wojskowych Komendantur Północnej Grupy Wojsk – pułkownik Wasilij Gonczaruk, napisał m.in.: „szybko zdołał przywrócić wymagany porządek i normalne życie miasta”. Jednocześnie komendanta wojennego Gdańska pochwalono za sprawną organizację wywozu mienia trofeijnego i zorganizowanie kontaktów z polską administracją Gdańska. Pochwalono go także jako „bojowego generała, wysoko rozwiniętego politycznie, zdyscyplinowanego, pracowitego i skromnego w obyciu”.

**Decyzja o przyznaniu Orderu
Czerwonego Sztandaru (materiał
odtajniony na podstawie
postanowienia Ministra Obrony
Federacji Rosyjskiej z 8 maja
2007 r.)**

Dobre opinie, a także doświadczenie bojowe spowodowały, że Mikulskiego ostatecznie przeniesiono. Od lipca 1945 r. dowodził on 54. Korpusem Strzeleckim. Jego miejsce zajął ppłk Stepan Justinowicz Krutij, a gdańska komendantura działała przynajmniej do połowy 1946 r. Nie wymagały tego względy bezpieczeństwa, bo na Pomorzu praktycznie nie było podziemia niepodległościowego, ale kwestie czysto ekonomiczne. Dopóki było co wywozić, dopóty komendantura musiała nadzorować ten proces.

Sowieckie komendantury odegrały niebagatelną rolę w historii Polski po II wojnie światowej, a bardzo często do dziś nie znamy nawet imion komendantów. W przypadku Mikulskiego jest jednak inaczej. Dzięki dostępnym materiałom wiemy, co stało się z nim po odejściu z Gdańska. W maju 1946 r. został starszym wykładowcą Wyższej Akademii Wojennej im. Woroszyłowa. W czerwcu 1948 r. otrzymał możliwość ukończenia tej uczelni. W marcu 1955 r. Mikulski odszedł ze służby. Zmarł w Moskwie w 8 maja 1964 r.

COFNIJ SIĘ